EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 19.11.2020.
COM(2020) 742 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Eiropas Savienībā autotransportam izmantotā benzīna un dīzeļdegvielas kvalitāte (2018. pārskata gads)

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Eiropas Savienībā autotransportam izmantotā benzīna un dīzeļdegvielas kvalitāte (2018. pārskata gads)

1. IEVADS

Saskaņā ar 7.a pantu Direktīvā 98/70/EK[1], kas attiecas uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti (turpmāk "Degvielas kvalitātes direktīva"), un 5. pantu Padomes Direktīvā (ES) 2015/652, ar ko nosaka aprēķina metodes un ziņošanas prasības atbilstīgi Direktīvai 98/70/EK[2], dalībvalstīm ir pienākums katru gadu ziņot par to teritorijā piegādāto degvielu un enerģijas siltumnīcefekta gāzu (SEG) intensitāti. Šo ziņošanas pienākumu pirmo reizi piemēroja attiecībā uz 2017. pārskata gadu, ievērojot Padomes Direktīvas (ES) 2015/652 piemērošanu un transponēšanu. Šajā gada ziņojumā ietverti dati par 2018. gadu.

Turklāt saskaņā ar Direktīvas 98/70/EK 8. panta 3. punktu dalībvalstīm ir jāziņo degvielas kvalitātes valsts dati par iepriekšējo kalendāro gadu.

Šajā gada ziņojumā apkopota dalībvalstu sniegtā informācija saistībā ar iepriekš minētajām ziņošanas prasībām. Tā pamatā ir 2018. gada dati, ko dalībvalstis iesniegušas Eiropas Vides aģentūrai (EVA).

2. DEGVIELAS UN ENERĢIJAS VEIDU APJOMI UN APRITES CIKLA SILTUMNĪCEFEKTA GĀZU INTENSITĀTE

Degvielas kvalitātes direktīvas 7.a pantā, ko piemēro kopā ar Padomes Direktīvu (ES) 2015/652, izklāstītas ziņošanas prasības attiecībā uz:

- katra degvielas vai enerģijas veida kopējo apjomu, ko piegādā autotransportam un visurgājējai tehnikai (tostarp iekšzemes ūdensceļu kuģiem, kad tie nav jūrā), lauksaimniecības un mežsaimniecības traktoriem un atpūtas kuģiem, kad tie nav jūrā,
- aprites cikla SEG emisijām uz enerģijas vienību, tostarp aplēsto netiešas zemes izmantošanas maiņas (*ILUC*) emisiju no biodegvielām provizoriskām vidējām vērtībām[3],
- izejvielām un biodegvielas ražošanas paņēmienu, ko izmanto katrai dalībvalstu teritorijās piegādātajai biodegvielai.

Ar Degvielas kvalitātes direktīvu dalībvalstīm uzlikts pienākums pieprasīt, lai degvielas piegādātāji līdz 2020. gada 31. decembrim samazinātu transportlīdzekļu degvielas aprites cikla SEG emisiju intensitāti, t. i., samazinātu piegādātās degvielas un enerģijas aprites cikla SEG emisijas uz vienu enerģijas vienību vismaz par 6 % salīdzinājumā ar degvielas

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/70/EK, kas attiecas uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/12/EEK (OV L 350, 28.12.1998., 58. lpp.).

[2] Padomes 2015. gada 20. aprīļa Direktīva (ES) 2015/652, ar ko nosaka aprēķina metodes un ziņošanas prasības, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 98/70/EK, attiecībā uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti (OV L 107, 25.4.2015., 26. lpp.).

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 9. septembra Direktīva (ES) 2015/1513, ar kuru groza Direktīvu 98/70/EK, kas attiecas uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti, un Direktīvu 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu (OV L 239, 15.9.2015., 8. lpp.).

pamatstandartu 2010. gadam, kas ir 94,1 g CO_2ekv./MJ[4]. *ILUC* SEG emisijas netiek ņemtas vērā, vērtējot atbilstību minimālajam 6 % samazinājuma mērķim.

Visas 28 dalībvalstis (kā arī Norvēģija un Islande) 2018. gadā atbilstīgā formātā sniedza datus par siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumiem.

2.1. Siltumnīcefekta gāzu emisijas un panākumi 2020. gada mērķa sasniegšanā

Saskaņā ar sniegtajiem datiem to degvielu un enerģijas vidējā SEG intensitāte, kuras piegādātas 28 ziņotājās dalībvalstīs 2018. gadā, bija 90,6 g CO_2ekv./MJ, kas ir par 3,7 % zemāka nekā 2010. gada pamatstandartā noteiktā, proti, 94,1 g CO_2ekv./MJ. Tas atbilst 51 Mt oglekļa dioksīda ekvivalenta (CO_2ekv.) ietaupījumam 2018. gada laikā. Degvielas piegādātāju sasniegtais progress ir ierobežots laikposmā no 2017. gada līdz 2018. gadam, panākot uzlabojumu par 0,3 procentpunktiem attiecībā uz paziņoto degvielu vidējo SEG intensitāti.

Paziņotie 2018. gada dati apstiprina, ka ES degvielas piegādātāji 28 ziņotājās dalībvalstīs caurmērā bija atpalikuši no mērķa sasniegšanas, proti, līdz 2020. gadam samazināt transportlīdzekļu degvielu SEG intensitāti par 6 % salīdzinājumā ar 2010. gadu (sk. *1. attēlu*). Jānorāda, ka 2018. gadā netika ziņots par augšposma emisiju samazinājumiem (AES)[5]. Sagaidāms, ka tie veicinās samazinājuma mērķa sasniegšanu 2020. gadā.

Turklāt progress dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras. 23 dalībvalstīs samazinājumi 2018. gadā joprojām ir zemāki par izvēles starpposma 4 % mērķrādītāju, ko dalībvalstis varēja prasīt degvielas piegādātājiem izpildīt jau 2017. gadā. Zviedrija un Somija ir vienīgās dalībvalstis, kas jau pārsniegušas 2020. gadam izvirzīto 6 % samazinājuma mērķi (sīkāka informācija ir pieejama EVA tehniskajā ziņojumā Nr. 2/2020 "Transportlīdzekļu degvielu siltumnīcefekta gāzu intensitātes ES 2018. gadā"). Tāpēc gandrīz visām dalībvalstīm ir ātri jāveic turpmāki pasākumi, lai nodrošinātu 2020. gada mērķrādītāja izpildi.

[4] Padomes Direktīva (ES) 2015/652 (2015. gada 20. aprīlis), ar ko nosaka aprēķina metodes un ziņošanas prasības, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 98/70/EK, attiecībā uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti (OV L 107, 25.4.2015., 26. lpp.).

[5] "Augšposma emisijas" ir visas siltumnīcefekta gāzu emisijas, kas rodas pirms jēlmateriāla nokļūšanas rafinēšanas rūpnīcā vai pārstrādes rūpnīcā, kur ražo konkrēto degvielu.

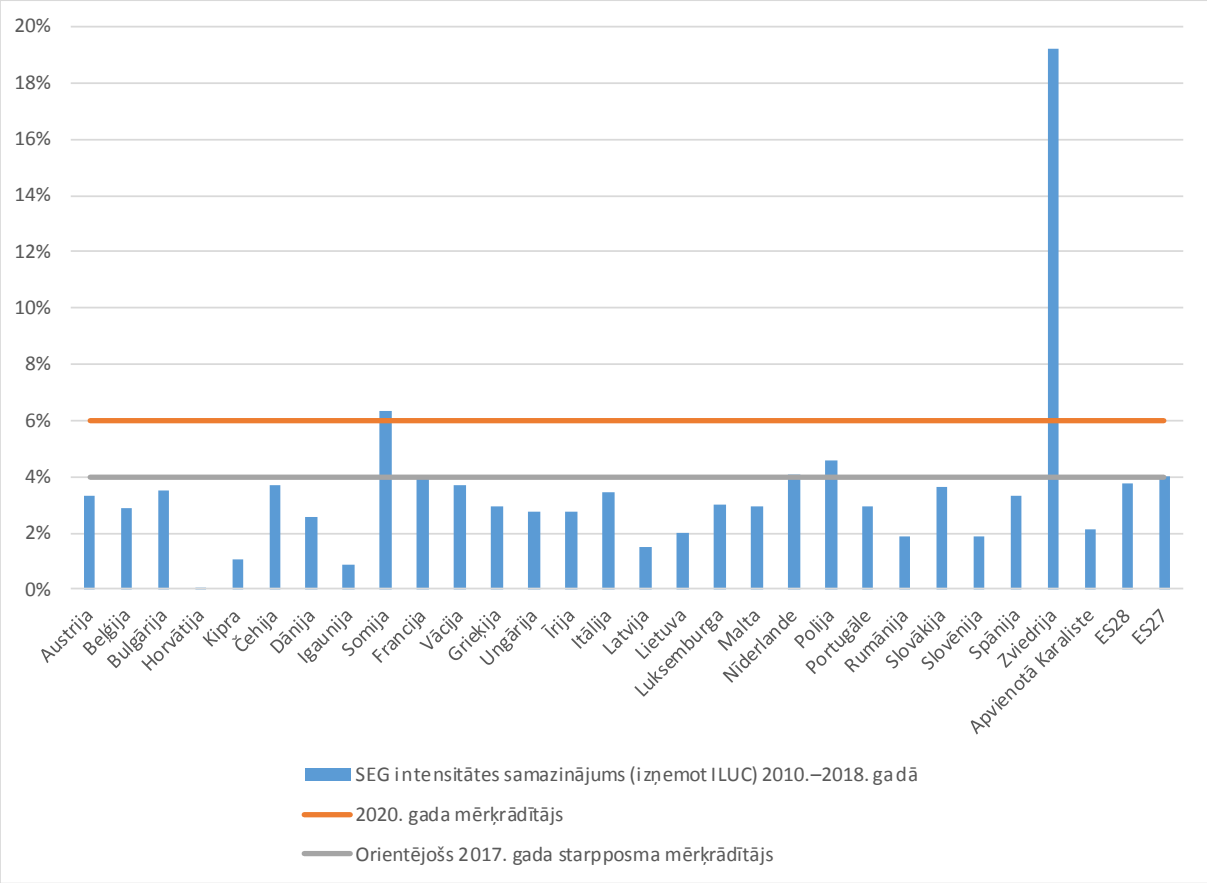

1. attēls. ES degvielas piegādātāju sasniegtie degvielu SEG intensitātes samazinājumi dalībvalstīs 2010.–2018. gadā *(avots: EVA)*

Ņemot vērā *ILUC* emisijas[6], 2018. gadā patērēto degvielu vidējā SEG intensitāte bija par 2,1 % zemāka nekā 2010. gadā. Tas atbilst 29 Mt CO_2ekv. ietaupījumam 2018. gada laikā. *ILUC* emisijas netiek ņemtas vērā, vērtējot atbilstību minimālajam 6 % samazinājuma mērķim.

2.2. Degvielas piegāde

Šajā iedaļā iekļauti dati, ko Degvielas kvalitātes direktīvas darbības jomas ietvaros dalībvalstis iesniedza par visām autotransportam un visurgājējai tehnikai paredzētajām fosilajām degvielām, biodegvielām un nebioloģiskas izcelsmes degvielām.

Kopējā paziņotā degvielas piegāde bija 14 028 petadžouli (PJ), no kuriem 94,8 % bija no fosilajām degvielām un 5,2 % — no biodegvielām. 2018. gadā netika ziņots par atjaunojamām nebioloģiskas izcelsmes degvielām.

Fosilās degvielas piegādē 2018. gadā dominēja dīzeļdegviela (59,8 %; 8386 PJ), kam sekoja benzīns (23,3 %; 3271 PJ) un gāzeļļa (9,7 %; 1363 PJ). Sašķidrinātas naftas gāzes un saspiestas dabasgāzes kopējais īpatsvars bija 2 % (275 PJ) (sk. *2. attēlu*).

[6] Šajā aprēķinā tika ņemtas vērā aplēstās netiešās zemes izmantošanas maiņas emisijas no biodegvielas, kas uzskaitītas Degvielas kvalitātes direktīvas V pielikumā.

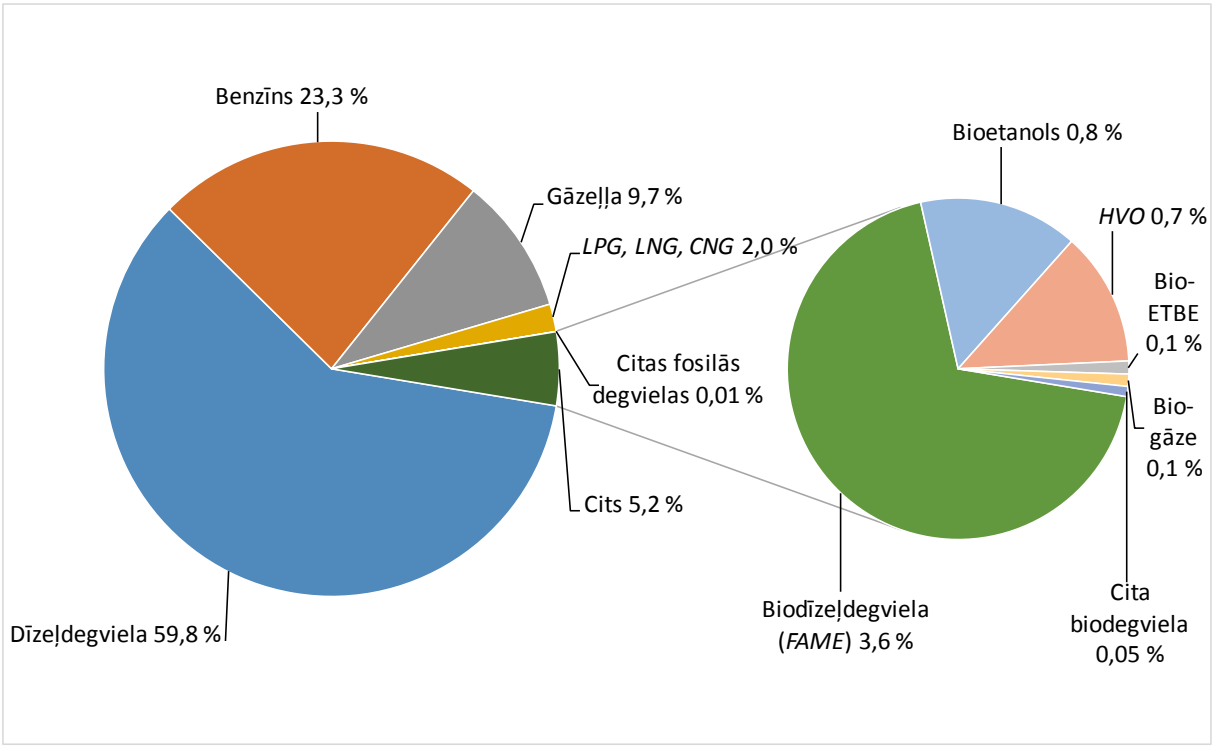

2. attēls. Degvielas enerģijas piegādes īpatsvari atbilstīgi degvielas veidam 2018. gadā *(avots: EVA)*

2.3. Biodegvielas patēriņš

28 dalībvalstu biodegvielas patēriņā turpina dominēt biodīzeļdegviela (taukskābju metilesteris, *FAME*) (68,9 % no kopējā biodegvielas patēriņa; 504 PJ), kam seko bioetanols (15,1 %; 111 PJ) un hidrogenēta augu eļļa (*HVO*; 13,1 %; 93 PJ). Bio-etil-terc-butilēteris (bio-ETBE) un biogāze veido gandrīz 0,1 % no kopējā biodegvielas patēriņa (18 PJ). Visu pārējo biodegvielu īpatsvars bija daudz mazāks (sk. *3. attēlu*).

Sīkāka informācija par visām biodegvielām un ražošanas paņēmieniem ir pieejama EVA tehniskajā ziņojumā Nr. 2/2020 "Transportlīdzekļu degvielu siltumnīcefekta gāzu intensitātes ES 2018. gadā".

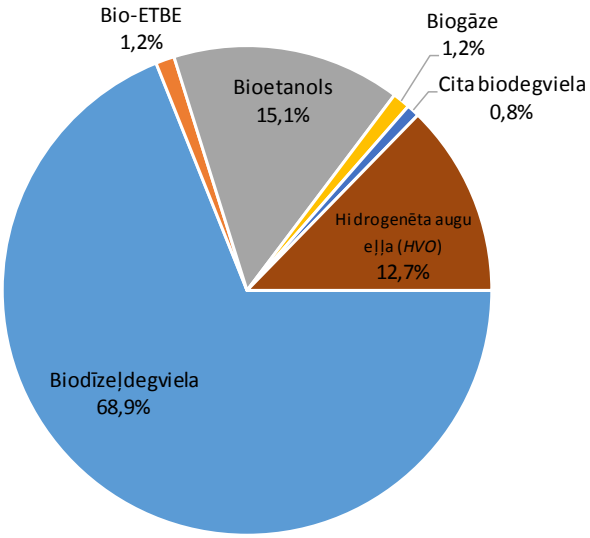

3. attēls. Biodegvielas enerģijas piegādes īpatsvari atbilstīgi degvielas veidam 2018. gadā *(avots: EVA)*

2.4. Elektroenerģijas patēriņš

Degvielas piegādātāju ziņošana per elektroenerģijas patēriņu ir brīvprātīga, un datus par elektrotransportlīdzekļu un elektromotociklu patērēto elektroenerģiju paziņoja desmit dalībvalstis salīdzinājumā ar septiņām dalībvalstīm 2017. gadā (sk. *1. tabulu*).

Dalībvalsts	Enerģijas daudzums, izslēdzot spēka pārvada efektivitāti (GJ)	Enerģijas daudzums, ietverot spēka pārvada efektivitāti (GJ)	Dalībvalsts paziņotā SEG intensitāte (g CO_2ekv./MJ)	Dalībvalsts paziņotā SEG intensitāte (g CO_2ekv./kWh)
Bulgārija	189 652	75 861	-	-
Francija	1 122 448	448 979	20,4	73
Vācija	774 000	309 600	153	551
Itālija	1 444 681	577 872	110,3	397
Nīderlande	236 081	94 432	165	594
Portugāle	19 224	7690	74,7	269
Slovākija	1407	563	46,4	167
Slovēnija	318	127	-	-
Zviedrija	52	21	169,2	609
Apvienotā Karaliste	867 996	347 198	85,3	307

1. tabula. Elektrotransportlīdzekļu un elektromotociklu patērētā elektroenerģija 2018. gadā kā paziņots degvielas piegādātāju ieguldījums to SEG samazinājuma mērķa sasniegšanā *(avots: EVA)*

3. PĀRSKATS PAR ES DEGVIELAS KVALITĀTES DATIEM 2018. GADĀ

Saskaņā ar Degvielas kvalitātes direktīvas 8. pantu visas dalībvalstis, kā arī Islande, iesniedza ziņojumus par degvielas kvalitātes valsts datiem 2018. gadā.

Šajā iedaļā sniegti visu ES dalībvalstu paziņotie dati par autotransportam paredzētā benzīna un dīzeļdegvielas pārdošanas apjomiem un tur iekļautajiem biokomponentiem. Tajā nav

iekļautas citas fosilās degvielas, citas biodegvielas un nebioloģiskas izcelsmes degvielas, kā arī visurgājējai tehnikai izmantotās degvielas.

3.1. Benzīna, dīzeļdegvielas un biokomponentu saturs

Eiropas Savienībā degvielas pārdošanā joprojām dominē dīzeļdegviela — 72,3 % 2018. gadā pārdotās degvielas bija dīzeļdegviela, bet 27,7 % bija benzīns (tāpat kā 2017. gadā) (sk. *2. tabulu*).

	2017	2018
Dīzeļdegvielas pārdošanas apjomi	270 668 (72,3 %)	271 018 (72,3%)
Benzīna pārdošanas apjomi	103 766 (27,7 %)	103 856 (27,7 %)

2. tabula. Dīzeļdegvielas un benzīna pārdošanas apjomi (miljonos litru, norādot to attiecīgos īpatsvarus) 2017. un 2018. gadā

Gadu gaitā dīzeļdegvielas īpatsvars pārdošanas kopapjomā, salīdzinot ar benzīna pārdošanas apjomiem, ir pieaudzis no 55,6 % 2001. gadā līdz 72,3 % 2018. gadā. Šie rādītāji lielā mērā atspoguļo Eiropas transportlīdzekļu parka pieaugošo "dīzelizāciju" minētajā laikposmā.

Dīzeļdegvielas patēriņš dominē vairumā ES dalībvalstu (veidojot vairāk nekā 60 % no degvielas pārdošanas kopapjoma), izņemot Kipru, Grieķiju un Nīderlandi.

Lielākā daļa no 2018. gadā pārdotā benzīna apjoma bija degviela ar pētniecisko oktānskaitli (POS) 95, kuras īpatsvars nedaudz samazinājās salīdzinājumā ar 2017. gadu. Kopš 2017. gada $95 \leq RON < 98$ degvielas pārdošanas apjoma īpatsvars pieauga, savukārt $RON \geq 98$ degvielas pārdošanas apjoma īpatsvars samazinājās (sk. *3. tabulu*).

	2017	2018
POS 95	85,7 %	82 %
95 ≤ POS < 98	8,3 %	13,7 %
POS ≥ 98	5,8 %	4,2 %
POS = 91	0,1 %	0,1 %

3. tabula. Benzīna pārdošanas apjoma īpatsvars atbilstīgi POS

Visa ES pārdotā dīzeļdegviela tiek tirgota kā biodīzeļdegvielu saturošs produkts, savukārt gandrīz 96 % benzīna tiek tirgoti kā bioetanolu saturoši produkti. 84,3 % Eiropas Savienībā 2018. gadā pārdotā benzīna saturēja līdz 5 % etanola pēc tilpuma, bet 11,4 % saturēja līdz 10 % etanola. 99,2 % pārdotās dīzeļdegvielas saturēja līdz 7 % *FAME*, bet 0,8 % saturēja vairāk.

3.2. Pārdoto degvielu atbilstība kvalitātes robežvērtībām

Kopumā ES tiek novērota augsta atbilstība kvalitātes robežvērtībām. Par vairākumu degvielas pamatparametru 2018. gadā ņemtajos paraugos tika ziņots, ka to vērtības ir pielaides robežās.

Lietuva, Slovēnija un Zviedrija verificēja un ziņoja par benzīna un dīzeļdegvielas pilnīgu atbilstību. Sešas dalībvalstis (Bulgārija, Grieķija, Latvija, Lietuva, Slovēnija un Zviedrija) verificēja un ziņoja par benzīna pilnīgu atbilstību un divpadsmit dalībvalstis (Austrija, Grieķija, Horvātija, Īrija, Lietuva, Polija, Rumānija, Slovēnija, Somija, Ungārija, Vācija un Zviedrija) — par dīzeļdegvielas pilnīgu atbilstību. Viena dalībvalsts (Beļģija) ziņoja par vairāk nekā 100 benzīna neatbilstības gadījumiem un 30 dīzeļdegvielas neatbilstības gadījumiem 2018. gadā, tomēr tas veido nelielu daļu no kopējā Beļģijā ņemto paraugu skaita.

Dalībvalstis kopumā 2018. gadā ziņoja par 410 benzīna neatbilstības gadījumiem un 114 dīzeļdegvielas neatbilstības gadījumiem. Benzīna gadījumā specifikācijām visbiežāk neatbilda šādi parametri: tvaika spiediens vasaras periodā (deviņpadsmit dalībvalstīs), pētnieciskais oktānskaitlis (POS) (desmit dalībvalstīs) un motora oktānskaitlis (MOS) (astoņās dalībvalstīs) un sēra saturs (piecās dalībvalstīs). Dīzeļdegvielas gadījumā specifikācijām visbiežāk neatbilda šādi parametri: *FAME* saturs (septiņās dalībvalstīs) un sēra saturs (astoņās dalībvalstīs).

Visas dalībvalstis aprakstīja, kādas darbības veiktas gadījumos, kad tika identificēti neatbilstīgi paraugi. Šīs darbības ietvēra kompetento iestāžu informēšanu, izmeklēšanu sākšanu, sankciju noteikšanu un naudassodu uzlikšanu, kā arī atkārtotu paraugu ņemšanu. Nedaudzos gadījumos nav sekojušas nekādas darbības, jo konstatēts, ka neatbilstīgo parametru vērtības ir ļoti tuvu pielaides robežām.

Tāpēc Komisijai nebija vajadzības sākt jaunu izmeklēšanu šajā jomā.